

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUILLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

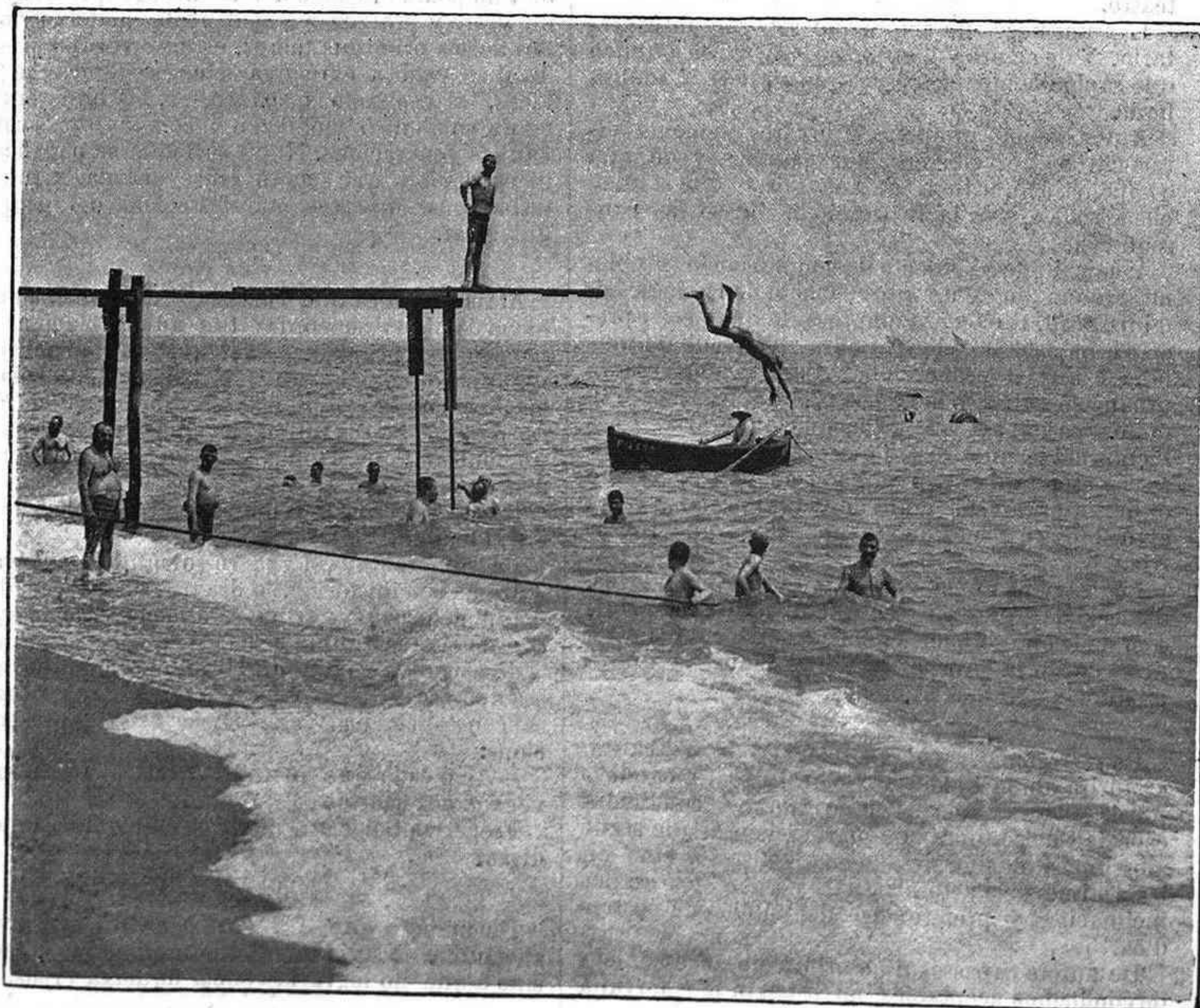
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

NOSTRAS PLATJAS

Deliciosa: li han posat
y li han posat ab justícia,

perque aquella immensitat
es realment una delícia.

CRÓNICA

La mort de Frederich Soler dona al tema «Teatro catalá», verdader caràcter de actualitat.

Son molts los que 's preguntan:—¿Morirá ab l' autor de las *Joyas de la Roser* lo *Teatro catalá*?

La pregunta, en veritat, es massa absoluta, referintse á un assumpto d' extraordinaria complexitat.

Ens explicarém.

¿Qui constituheix lo teatro? ¿Es sols l' autor de las obras destinadas á representarse? No. L' autor es un element necessari, indispensable; pero no es tot lo teatro: es una de las principals columnas del edifici; pero no es tot l' edifici.

L' autor al escriure una comedia, un drama, una tragedia, proporciona, es veritat, lo primer element teatral... lo que podríam dirne l' ánima del espectacle escénich; pero aquesta ánima, per alentar y viure necessita encarnar, enmotllarse á las exigencias de la realitat.

Una obra dramática merament escrita, per important que siga, per molt que reveli 'l geni poderós de un escriptor, de un poeta, de un forjador de caràcters, de un combinador d' efectes y situacions, si no arriba á representarse, no 's pot dir que siga un element viu del teatro de un poble. Estampada sols pera ser llegida, s' equiparará ab lo poema y ab la novela: será una creació literaria tan admirada com vulgu n; pero mentres no surti de las lletras de motllo, pera pendre cos sobre l' escenari, no podrá ser calificada de creació teatral, ni cap influencia podrá exercir sobre un teatro.

L' autor necessita actors que sápigán interpretar-lo. Y 'ls actors y l' autor necessitan un públich que sápigá compendre'ls, y que ab ells s' identifiqui.

Autor, actors, públich son los tres elements vitals del teatro; elements inseparables y de una compenetració íntima tan necessaria, que si un d' ells claudica, tota la institució 'n sofreix las conseqüencias.

Y consti que al objecte de simplificar lo problema prescindim de un altre element de caràcter administratiu, l' element empresa, la qual sol apreciar l' importancia de una obra pels resultats metálichs que li proporciona. Pera la empresa la producció que més beneficis reporta, es sempre la millor, pesi al art y á la conciencia literaria. Pera l' empresa la qüestió son quartos, y hem de confessar que 'l diner es l' aliment del teatro, com ho es de tot organisme dotat de vida material... y per aixó 'l teatro á mes de ser un art es una industria.

Lógicament ha de dependir del públich la satisfacció de aquesta necessitat d' ordre material, com de las preferencias del consumidor de un article, depen la prosperitat de l' industria que 'l produheix. Ni més ni menos.

Pera respondre concretament á la pregunta: «¿Morirá ab en Frederich Soler, lo *Teatro catalá*?» precisa fixarse no sols en lo talent y condicions especials dels actors que sobreviuen al que sigué afortunat fundador de aquesta institució, sino en las aptituts dels actors actuals y sobre tot en las inclinacions y preferencias del públich de nostres dias.

De actors capassos d' escriure obras escénicas de condicions acceptables, no 'n faltan per fortuna

á Catalunya. No volém citar noms propis per no ferir susceptibilitats. Cap d' ells tindrà, si volen, la fecundia de 'n Frederich Soler, qu' ell sol produhí mes de cent tituls... Pero si anessem á fixarnos sols en lo número trobaríam que 'l catálech del *Teatro catalá* 'n conta avuy dia prop de 3,000. De sobras sabém que no val tan l' abundancia, com la bona qualitat; pero no pot negarse que algunas obras se contan de mérit reconegut, y viuen encare 'ls actors que las han produhidas. Si molts de aquests escriptors trobessin lo degut estímulo, jo no dupto un instant que sabrían honrar dignament la memoria del fundador del *Teatro catalá* contribuhint á prolongar la vida de la institució per ell creada y ab tan colossals esforços sostinguda.

Respecte als actors, n' hem tingut de bons, ne quedan alguns encare, y no seria difícil organitzar una companyia bastant acceptable.

Pero 'ls actors cataláns generalment adoleixen de falta de cultura. La majoria d' ells han emprés la difícil carrera del teatro, sense estudis previs, guiats sols del entusiasme, y refiats únicament de sas facultats innatas. Mentres lo teatro ha tingut per camp d' acció 'l de las costums populars, molts d' ells han lograt reproduhir tipos de la classe mitja en avall, ab una veritat pasmosa, ab un colorit admirable.

Los cómichs pastosos y dúctils no han trobat grans dificultats en seguir las petjadas del inolvidable Fontova, encare que ab menos geni que 'l gran actor catalá. Pero aixó no basta, y avuy menos que may.

Sobre 'l teatro en general pesa avuy una influencia marcadament renovadora, y 'l *Teatro catalá* no podia lliurarse d' ella. Creure que avuy ha de viure y prosperar empleant los mateixos motllos de sos primitius temps, es un error manifest. Tant se valdria empenyarse en sostenir que las ideas, las aspiracions, los gustos, las preferencias de un poble no 's modifícan al compás que 's renovan las generacions. Ni las societats se petrifican, ni es possible que pugan viure aisladas y refractarias á las diversas manifestacions del progrés universal.

Aixís s' explica que 'l mateix Frederich Soler que havia sapígut concordar tan admirablement las sevas obras primitivas ab lo gust del públich que reya desafortadament ab sas gatadas y s' enternia ab las *Joyas de la Roser*, y s' assombrava ab lo *Ferrer de Tall*, en sos últims anys busqués desesperat un nou camí que 'l guiés als grans éxits de aquells dias de fortuna.

¿Podia retrocedir? Impossible. Lo públich ja no era 'l mateix.

Per aixó tentava 'l género romántich, cultivava 'l drama semihistórich, lo drama efectista, lo drama bíblich: pagava tribut á la moda *echegarayesca*: se deixava influir pels éxits de altres actors y 's desesperava veyent que 'l públich no li deya ab sos aplausos franchs y espontáneos y sobre tot ab sa constancia en l' asistencia á las representacions:

—Aixó es lo que jo vull!... Mestre: per tercera vegada has acertat.

Frederich Soler va morir sense lograr aquesta ditxa.

De manera que si 'l *Teatro catalá* arribava á sucumbir, no seria degut á la mort de son creador, sino á que no lograria vencer aqueixa crisis. que

DISTRACCIONS CONCEJALESCAS

¡Molt cuidado ab lo vehícul,
don Pepe! ¡No fem diabluras!

Ja sab vosté que aquests trastos
aixafan moltes criaturas.

pesa avuy sobre tots los teatros d' Europa, y que
arranca de una mica lluny.

L' atenuació dels éxits escénichs es general en
tot lo mon; la curta vida de las obras s' observa
per tot arreu. Lo públich, element vital essencia-
líssim en lo teatro, es menos *bon xicot* qu' en pas-
sats dias. Sent novas aspiracions y no atina á pre-
cisarlas. Los autors buscan, inventan, crean, va-
cilan y lluytan... Lo dia que acertin, será aquell
en que 'l públich se senti fascinat per las obras
que li entrin per l' ull dret: aquell dia 'l teatro re-
cobrará tota la seva importancia.

No s' ha de perdre de vista aquest fenomen de
carácter general per lo que respecta al *Teatro*
catalá.

Pero aquest necessita especialment que 'ls autors
que pugan escriure no defalleixin. y que 'ls actors
destinats á interpretar las obras se refinin. Si al-
guna corporació pública s' interessa realment per
la vida de nostre *Teatro* regional, ans que subven-
cionar empreses deuria crear una escola de actors,
en la qual la joventut que se sentis moguda per la
vocació de l' art escénich, adquirís la instrucció
necessaria y adequada á tan difícil carrera. Lo
teatro es un dels principals elements de cultura
pública.

P. DEL O.

¡LLETJA!

Me demanas una décima
pera 'l día del teu sant
semblant á la que vaig ferli

per santa Ana fará un any
á la filla de la Tecla
quan la vaig felicitar.
Dius que 't va fer molta gracia.
Pero... també 't seré franch.
Per fer versos á l' Anita
un no s' ha de trencá 'l cap.
Té una cara que ni un ángel
y tota ella en general
es un model de bellesa,
un figurín acabat.

Y com que á mí, al fer poesia,
no m' agrada mentir may,
si intento ferte una décima
sé que no t' agradará,
que 'l que veig en ta persona
sols me sortirá del pap:
Que tens uns peus com á barcas,
que apenas sabs caminar,
qu' ets guenya del ull esquerra,
que l' altre ull sembla de gat,
que al mirar semblas un' óliva,
tan xata, que ni tens nas,
que al riure ensenyas uns ossos
ficats dins d' un gran calaix
tancat no ab llabis, sinó
ab butifarras de sanch;
que tens molt mala alenada
y que tires capellans.

Al llegir la meva décima
y al trobarhi aquests detalls
(qu' en va ab tots mos bons desitjos,
voldria jo disfressar)
ó bé m' esgarraparias
no volent sé un monstro tal,
ó bé, (y jo vull evitartho),

tindries un desengany;
que al mon, créume, no pot dirse,
y en vers menos, la vritat.

PEPET DE VILAFRANCA

SEGUINT LA CORRENT

Potser sí qu' es veritat que lo de Cuba s' embolica, que tothom está de mal humor y que 'ls negocis presentan un aspecte deplorable; pero lo cert es que la majoria de la gent se 'n va á passar l' istiu á fora.

Lo que díu lo poeta:

«Derramemos una lágrima
»sobre la tumba de aquél
»que fué nuestro amigo.... y luego
»nos irémos á comer.»

Es dir: lamentémnos de las desgracias que afligeixen á la patria, queixémnos de la miseria que 'ns está rodejant... y luego arreglém la maleta per anar á Sant Hilari.

Jo ja ho veig, per xó: ¿qué 's lograria no momentse de Barcelona? ¿que per ventura si la gent s' abstenia de surtir á fora la patria estaria menos afligida y la miseria tocaria 'l dos?

Además, la moda y 'l bon tó imposan cada istiu un viatjet de recreo, y no hi ha escapatoria possible: s' ha de seguir la corrent.

Aquí está 'l secret de la cosa: los uns se 'n van porque veuhen marxar als altres, y 'ls altres marxan porque han vist que se 'n anavan uns.

Aixís m' ho confessava un senyor que no sol tenir empaig en manifestar las sévas debilitats.

—Me 'n vaig á fora á passar l' istiu, porque aquí no s' hi pot viure.

—¿Que vol dir que al camp s' hi está millor?

—Home, no n' estich completament segur; pero ¡si tothom hi val.... Es una costum, com la de seguir monuments per la Senmana Santa ó menjar turróns per Nadal.—

Altres encare son més franchs: no solzament opinan que en lloch s' está millor que á casa, sino que confessan que la permanencia al camp, se converteix moltes vegadas en un verdader purgatori.

—No parlém—diuhen ab una ingenuitat qu' enamora—de las plagas naturals que al istiu per tot arreu abundan. Prescindím dels mosquits, de

las moscas, de la pols, del torment del sol, de la música discordant d' un aixám de bestias.... A fora no 's troba res; devegadas per un parell de costellas ha de fer un' hora de camí; si está malalt, quan arriba 'l metje ja li han cantat las absoltas....

Vaja, que las excursions d' istiu son una delicia; pero es alló: la corrent ho porta, no 's pot anar contra la corrent.

En moltes casas la qüestió del surtir á fora arriba á promoure una guerra civil.

Lo pare no voldria anarhi: l' home sab que aixó de la calor es una cosa propia de la temporada y no ho considera prou motiu per deixar lo pis y anársen á rondar per aquests móns de Deu.

Pero la mare, y sobre tot las noyas que veuhen que Fulana se 'n va, que Sutana ja es fora, que Mengana está á punt d' anársen, aixecan descaradament la bandera de la insurrecció y tractan d' imposar lo viatje com qui díu per la forsa de las armas.... femenils: la tussunería y las malas caras.

La mare romp lo foch.

—Y donchs—díu després de tres días d' haver probat de convence al marit per medi de la salamería y la persuassió:—¿qué decideixes? ¿aném á fora ó no hi aném?

—¿Pero qué hi voléu anar á fer? ¿Qué hi trobareu á fora?

—Lo que hi troba tothom. Aygua fresca....

—També n' hi ha aquí á la font de Canaletas.

—Arbres frondosos....

—Anéu al Parque.

—Ayres purs....

—Pujéu á dalt del terrat.

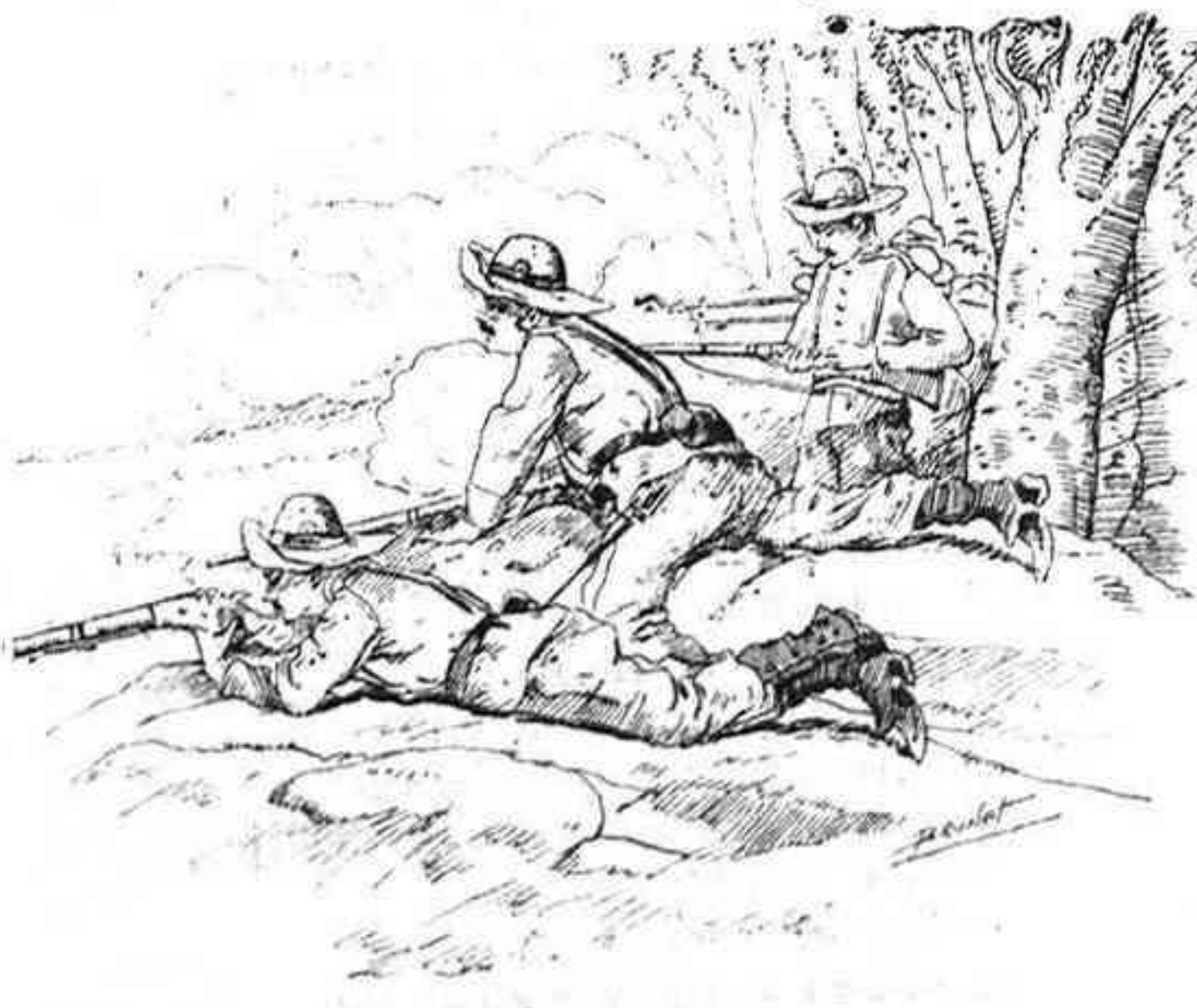
—¿Sí? ¿Es dir que t' obstinas en negarnos aquesta satisfacció? Está bé: marxarém solas. ¿No es veritat, nenas?

—Si senyora—saltan las noyas, redressantse com dos galls:—no se 'ns menjarán, nó, encara que no tinguém cap home que 'ns acompanyi.—

Lo pare replica, las donas insisteixen, y al final de la batalla, 'l pobre home, vensut pél número y per la terquetat del sexo, no té més remey que succumbir y anársen á fora.... per evitar que la familia li fugi y haja d' anar á cassarla á tiros per aquestas montanyas.

Y per aquest istil, demanin. No hi ha casa ni caseta ahont en l' actual moment deixin de parlar del mateix assumpto. La obsessió del anar á fora s' apodera de tots los esperits.... per escassos de fondos que 's trobin.

LA GUERRA A CUBA

¡Foch!

Una guerrilla.

S' ha de surtir, s' ha d' abandonar la ciutat, s' ha d' anar á un puesto ó altre.

¿Que no es possible arribar fins als Pirineus?
Se va á Caldetas.

¿Que ni á Caldetas?

¡A Sant Gervasi, á la Font del gat, á la Creu cuberta!

La qüestió es no fer lo paper ridícul de quedar-se aquí, exposantnos á que qualsevol impertinent ens digui ab ayre de llastimera extranyesa:

—¡Ay ay! ¿Que no ha anat á fora vosté?

No fa gayres anys—me 'n recordo molt bé— aixó dels viatjes d' istiu era cosa no més de personas acomodadas y de pocas ocupaci6ns.

Avuy s' ha posat al alcáns de tothom.

«Desde la princesa altiva

»á la que pesca en ruín barca....»

Tothom fa la séva excursioneta, tothom passeja per *provincias*, tothom segueix la corrent.

—¿Cóm es que la planxada no ha portat las camisas?

—Perque diu qu' es á fora.

—¿Qué li ha passat al ataconador, que no 'l veig á l' entrada?

—Es á fora.

—¿Que no ha vingut la bugadera?

—Es á fora.—

¡Qué més voleu! Ahir, á cal llimpiabotas, trobant á faltar al dependent que regularment me serveix, vaig preguntar á un dels seus companys:

—¿Que no está bo l' Arcís?

—Si senyor; pero ha anat á passar una quinzenada á fora.

A. MARCH.

ENGRUNAS

I

Creu, mon bé, que de pena 's moriria si un altre amor dintre mon cor neixia.

II

Si sant Pere 'm deixa entrar per lo Cel te buscaré,
y si t' arribo á trobar....
¡quant ditxós ab tú seré!
Si no 't veig, me 'n torno enrera

y sense pensarm'hi gens:

—Obriu—li diré á sant Pere—
que del Cel me 'n vaig corrents.

III

Lo matrimoni, vares dirme un dia,
ha de ser font d' eterna poesia....
Ja casada, avuy dius ab cert dolor,
que un marit es la prosa del amor.

A. JULIÁ POUS.

LA PLASSA DE LA BARRA

¿Qué hi va que 'l senyor arcalde primer ja sab de quina plassa parlo?

Si, home, no dissimuli, que li ha escapat la rialleta. Y entre 'ls plechs indecisos dels llabis he vist que vosté estava murmurant:

—Parla de la plassa de Catalunya.

Si senyor; ho ha endevinat. ¡Per alguna cosa li han donat la vara! ¡Seria graciós que un home que 'l fan arcalde primer, no endevinés una cosa tan senzilla!

La plassa de Catalunya mereix titularse la plassa de la Barra, perque barra com la que allí 's posa en evidencia, no s' ha vist al mon desde la invenció de 'n Romero Robledo hasta 'ls nostres dias.

Alló no es una plassa, sino un camp perdut, ahont qualsevol des... preocupat—anava á dir un' altra cosa—hi pot fer tot lo que li dongui la gana.

¡Y 'ls des... preocupats, abundan aquí!

Es á dir aquí; allí.

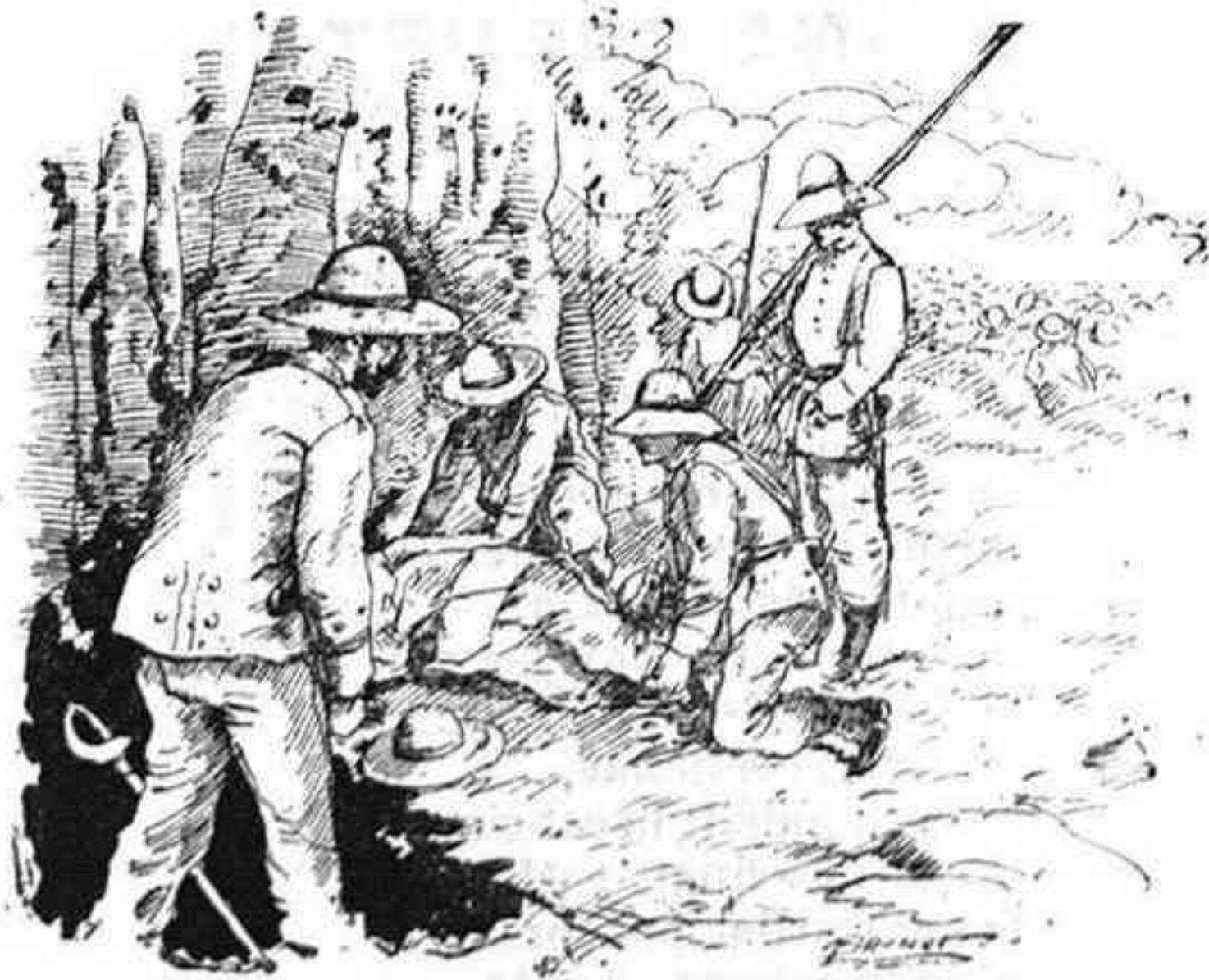
Posis al mitj de la *plassa*—si 'l sab trobar—y comensi á mirar al séu alrededor.

¿Veu? Aquí hi ha un solar que sembla que no te amo. Hi havia uns barracons; van cremarse; lo vent, la pluja y quatre ánimas compassivas van endurse 'ls carbons y las desferras... y allí s' ha quedat lo solar, sense tancarse, si realment es d' algú, y sense ap'lanarse ni posarse al nivell, si es que forma part de la plassa.

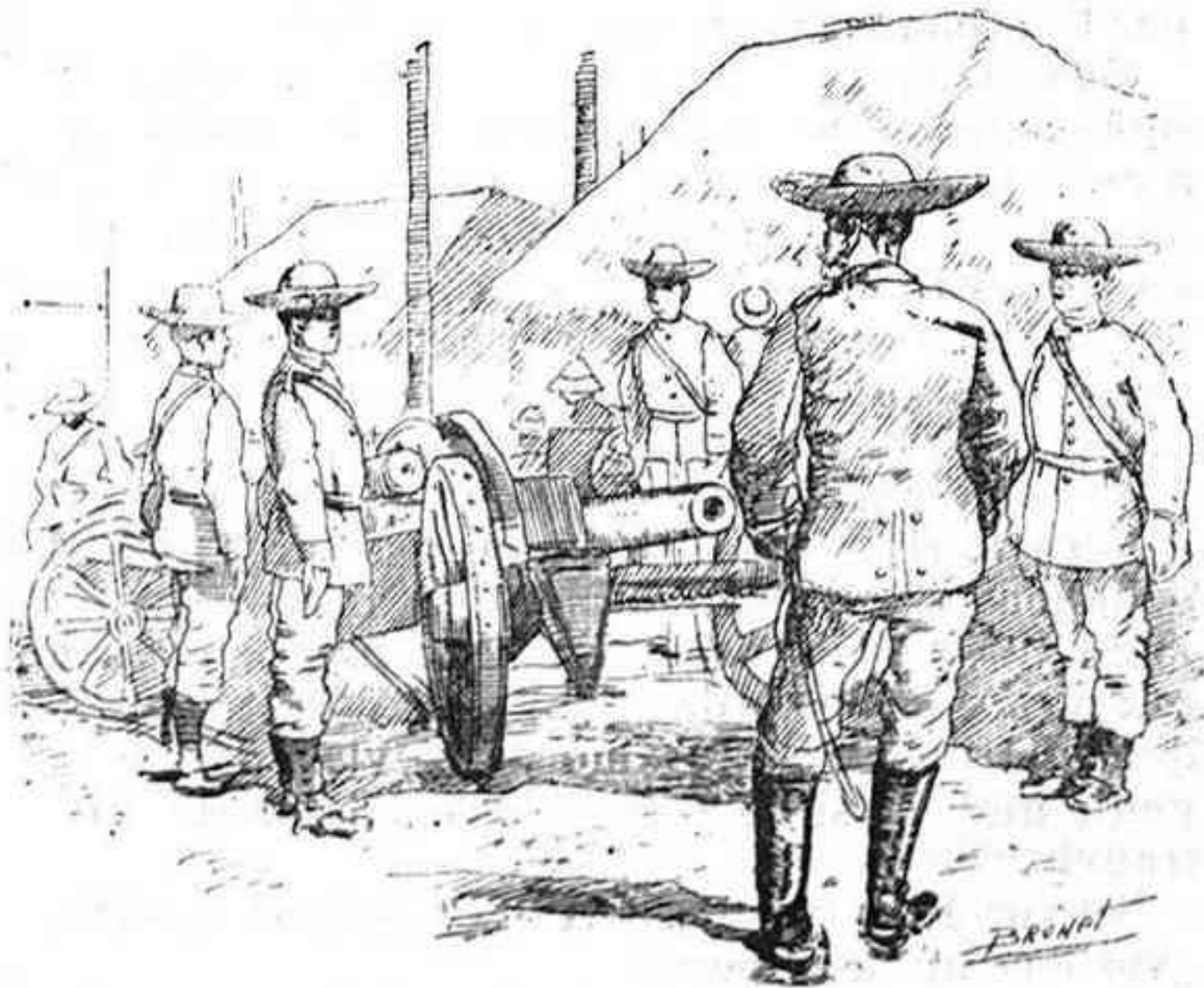
Giris ara. ¿Qué me 'n diu d' aquesta muralla de fusta, plena d' anuncis?... ¿Per xó va derribarse la casa de 'n Gibert? ¿Per xó va desmontarse la *Pajarera*? ¿Per xó va *bombejarse* ab tant estrépit l' inauguració de las obras del Hotel continental?

No tenim casa Gibert, no tenim café, no tenim

LA GUERRA A CUBA

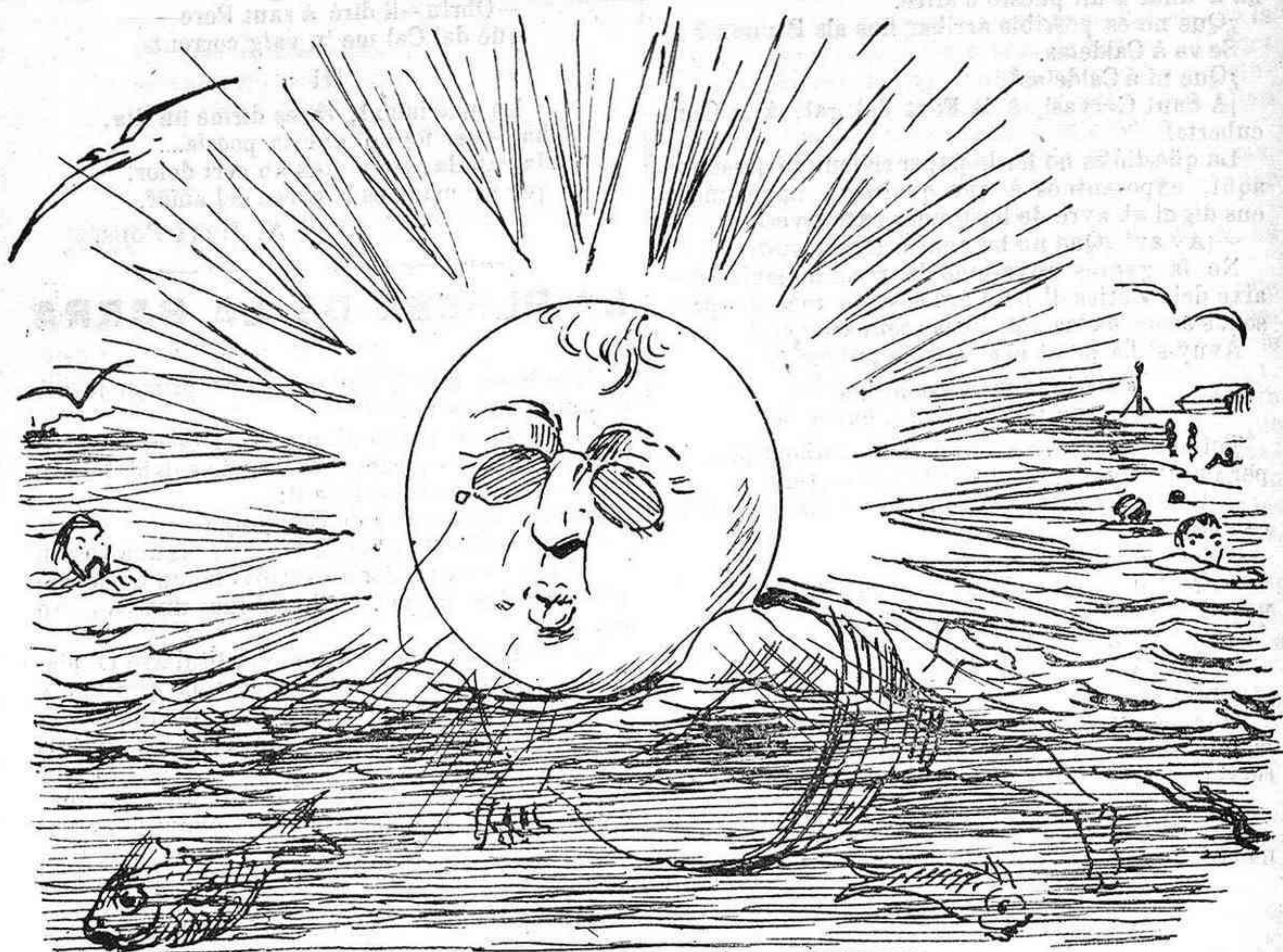

Retirant un ferit.

Emplasant las pessas.

L' ULTIM EXTREM

—¡Si 'n fa de calor companys!
¡Hasta jo haig de pendre banys!

hotel, y en cambi tenim un empantano que 'ns priva 'l pas y la vista y hasta las ganas de ser ciudatans de Barcelona.

Tornis á girar. Fassim lo favor de dirme si alló que 's veu allá es lo *Circo Equestre*. ¿Si? Y donchs ¿cóm quedém? ¿Per qué va servir aquell avis que deya: «La alcaldía ha ordenado el derribo del Circo», participando al propietario que sí dentro de »cuarenta dias... ¿Sab quánts dias han passat desde llavors? ¿Si que ho sab? Y pues ¿ahont es la formalitat del municipi barceloni?

Pero, no 'm contesti: guardi tota la seva atenció per l' última cosa que vaig á ensenyarli.

Guayti aquí, y fixi la seva presidencial mirada sobre aquesta barraca. ¿La coneix? Es aquella que á entrada d' istiu va moure tant soroll. A espatllas de vosté hi havian fet un café al terrat; á espatllas de vosté van inaugurarlo, y á espatllas de vosté 's burlavan desde allí dalt de tot Barcelona.

Vosté volgué fer l' home y un dia va dir:

—¡Prou café al terrat!

Y 'l va fer plegar en un santiament.

Pero ¡miri, miri ahont l' han posat ara! Al mitj de la plassa, á l' acera, al lloch destinat exclusivament al pas de las personas. Las taulas ho ocupan tot: ni per un resto de pudor s' ha deixat un pam d' acera. Lo café es l' amo de la vía pública; la gent, que passi sota las potas dels caballs del tranvia.

Senyor Rius ¿vosté es arcalde? Senyor arcalde, ¿vosté es un home serio?

Donchs ja sab lo que li toca; es á dir, ja hauria

de sapiguerho sense que ningú vingués á recordarli.

A la plassa de la Barra tothom hi fa lo que li dona la gana. ¡Fassi vosté lo que li correspon!

Es sensible que á un home li surtin los colers á la cara, pero ¡que li surtin taulas de café!

¡Fássilas treure desseguida!

O al menos ¡que las tornin á posar dalt del terrat!

May farán tanta nosa.

MATÍAS BONAFÉ.

✱

A UNA COQUETA

Qui sigui confrare...

No fá tants gestos un mico d' aquestos entremaliats, com fa vosté, senyoreta, quan tracta d' enamorar á n' algun inexpert jove que no la conegui ¡es clar! perque si la coneixia no es fácil que may fes cas de sas miradetas dolsas, del somris estudiat, de sa fingida ignocencia, de son mes fingit parlar, de sas riatllas per forsa ni de llágrimas, si acás un dia per enternirlo

vosté ho volgues fer plorant,
 tampoch crech que cas faría
 dels vestits exagerats
 ab que vosté s' engalana
 creyent l' atenció *llamar*
 á forsa de mil monadas,
 y del cos agarrotat
 d' unas mànigas qu' espantan
 no més ab lo vent que fan
 quan, creyentse ferho ab brillo
 camina á glops y fent salts,
 fent voleyar flochs y llassos
 ab lo vent que fá agitant
 lo vano, que manejarlo
 es del mon lo que mes sab,
 porque, las feynas de casa
 li fan mes por qu' un mal grá.

Vosté 'm dirá tal vegada
 que sapiguent de brodar
 ó de fer ganxet, sentada
 tota la tarde al portal,
 ó balcó de casa seva,
 ja basta per agradar
 al fill d' una bona casa,
 porque 'ls senyorets com cal
 ni tampoch la mirarian
 si la veyan fregant plats,
 y en cambi, quan va mudada
 la requiebran militars
 de molt grau, l' aristocracia,
 hereus de molt capital,

volentla tots per esposa!...
 ¡Aquests y altres disbarats
 somnia sa fantasia
 de coqueta per casar!...
 Pero, al meu modo d' entendre
 quedarà... ¡per vestir sants!
 Vosté es un moble de luxo
 que comprarlo may voldrán,
 los mes richs, per trasto inútil,
 y 'ls pobres, per massa car.

QUIMET DE LAS COPLAS.

LLIBRES

GARBELLADURAS per SANTIAGO BOY.—En distintas ocasions lo nom de 'n Santiago Boy haurá cridat l' atenció dels lectors de *La Esquilla de la Torratxa*, que ha tingut la fortuna de contarlo en lo número de sos colaboradors.

Santiago Boy es un bon escriptor del renaixement catalá, que fent corre la ploma ab garbo y escampant sal á dojo sab esbarjir los mals de cap inherents á la seva carrera de bolsista. Sa genealogia literaria procedeix directament de 'n Robert Robert y té per parents vius á l' Emili Vilanova y altres notables retratistas de las costúms barceloninas.

Barceloní fins al moll dels ossos, en la nostra ciutat troba son camp d' estudi. Aquí veu, observa, reté y tradueix ab una fidelitat pasmosa una serie de quadros y una porció de tipos, plens de vida, de moviment y de gracia. Quan ell los deixa trassats sobre 'l paper, lo lector admira la fidelitat dels tochs, la riquesa del color, la gracia del diálech.

Es un dialoguista sorprendent, que fá parlar als perso-

REFRESCOS

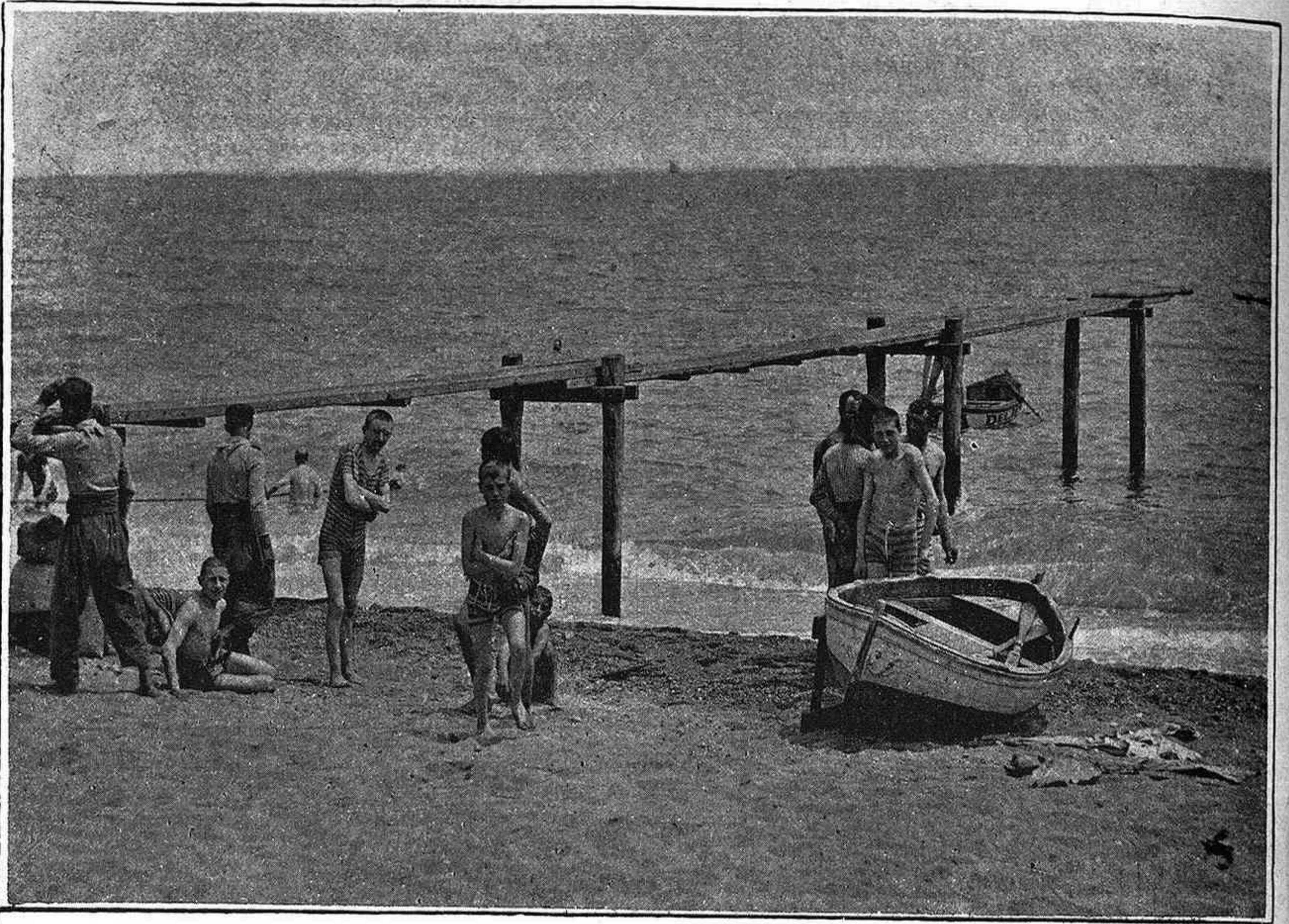

Dutxas públicas.
 (Cascadas gratis)

Dutxas domèstiques.
 (Sistema sifón)

NOSTRAS PLATJAS—LA DELICIOSA

Traje que aviat durèm tots,
als istius com als hiverns,

gracias als tractes que 'ns fan
ajuntaments y governs.

natjes en lo mateix llenguatge que usan en la vida real, empleant una gran profusió de modismes populars y un raig inagotable de xistes naturals, may rebuscats, que brollan expontáneament de la boca del poble. En aquest concepte l' autor té dret á figurar entre nostres primers humoristas.

Lo tomo *Garbelladuras* es una tria destrament feta de las obretas mes xamosas del séu autor. Algun dels vint quadros que conté han vist la llum en lo nostre periódich; pero si aislats agradan, reunits seduheixen.

Lo lector mes apátich, una vegada haja comensat la séva lectura no sabrá deixar lo llibre de las máns. Li fará l'efecte de un amich simpátich, franch y obert, de conversa xistosa; un amich de aquells que dol separarse'n.

L' edició de l' obra es elegant y primorosa.

La séva aparició en los principis d' istiu fará que molts la esculleixin com lo mes agradable company de viatge en las excursions y sortidas propias de la estació.

LLUMS Y LLUMANETAS, colecció de traballs en vers de J. ALAMALIV.—L' autor ho declara en la *Dedicatoria* dirigida al lector: «Totas las composicions qu' enclou (lo tomet) han sigut publicadas en los periódichs *La Campana de Gracia* y *La Esquilla de la Torratxa*.» Aixís es en efecte. Reunidas forman una colecció de poesias festivas, humorísticas y serias, en las quals lo poeta revela, entre otras condicions dignas de aplauso, una gran facilitat en lo maneig de la rima, y no poca intenció en la majoria de sas concepcions.

Creyém que 'ls nostres lectors veurán ab gust reunits los aixierits traballs de nostre estimat colaborador.

Altras obras rebudas:

¡Hora acioga!—monòlech dramátich escrit en prosa cas-

tellana y estrenat ab éxit la nit del 24 de maig últim en lo *Teatro Romea*.

* * L' *ánima de canti*.—Parodia dramátich cómica y mímica de l' aplaudida tragedia de D. Angel Guimerá *L' ánima morta*, escrita en vers per D. Manuel Rovira y Serra, y estrenada en lo Teatro Zorrilla de Badalona, la nit del 6 de janer del any passat.

* * L' *enseñament commercial*, per Antoine Torrents Monner, professor de l' Escola de Comers de Barcelona y Comptador de la Diputació provincial.—Memoria dirigida á l' Assamblea internacional d' Ensenyansa técnica comercial é industrial de Burdeos. Aquest treball revela los grans coneixements de son autor en la materia.

RATA SABIA.

AMOR

L' amor, es una tempesta
que rugeix dintre del cor,
y una cosa que no 's compra
ab coure, ab plata ni ab or.
Es, si son dos que s' estiman
un paradís terrenal
hont no han temer la serp
ni poma que 'ls fassi mal.
Mes si correspost no 's veu
es un cuch rosegador,
que l' arbre de l' alegría
deixa sech. Aixó es l' amor.

M. POSIELLO.

TIVOLI

Poca cosa y res de nou: *Miss Robinson; Marina; La Bruja...*
Y aixís se fá la viu-viu
y aixís vá passant l' estiu.

NOVEDATS

Lo Sr. Diaz de Mendoza 'l dia del seu benefici vá fer un punt d' home posant en escena l' obra del Duch de Rivas: *D. Alvaro ó la fuerza del sino*, qu' era una de las predilectas de 'n Rafael Calvo.

La representació sigué bastant accidentada. Per punt general la companyia de la Guerrero no te prou consistencia per empendres tals valentias: salvém com es natural á la María y al Sr. Diaz de Mendoza. Aquest estava visiblement afectat, y hasta febrosench. Vacilá en los primers actes; pero en los últims, que son los de proba, fer un va-y-tot y se 'n emportá al públich alcansant una verdadera ovació.

Encare que feya visibles esforços pera fugir de la imitació de 'n Calvo, tingué moments en que 'ls aficionats al romanticisme teatral li adjudicaren lo títul d' hereu y legitim successor de aquell admirat artista.

En Diaz de Mendoza s' ha anat captant las simpatias y l' aplauso del públich de Barcelona. Té talent y molts facultats, y es segur que arribará lluny si las cultiva, procurant fugir los perills del amanerament.

* *

A la orilla del mar, es una comedia en tres actes y un epílech de D. Joseph Echegaray.

Es una obra desigual. L' acte primer resulta fret, no produheix la mes mínima impressió. En lo segon y tercer l' efecte millora, alternant las escenas serias ab las cómicas y descubrintse sovint l' habilitat escénica del autor.

Pero vé l' epílech... y tururut dotze horas. Alló es una ensopegada, una cayguda, una gran equivocació.

En conjunt l' obra no satisfá: está mal construhida; los tipos y personatjes adoleixen de borrosos y l' artífici predomina sobre l' inspiració.

La companyia feu esforços colossals per evitar un naufragi: lo barco no se 'n aná á fóns; pero no es probable que fassi may cap mes viatge, á lo menos per las ayguas de Barcelona.

* *

Dimars benefici de la simpática Guerrero:

Vá triar dos obras que s' adaptan admirablement á las sévas especials facultats: la comedia antigua: *«El vergonzoso en palacio»* y l' monólech *El canto de la sirena*. En totas dugas vá fer primors, que li recompensá l' públich ab los seus aplausos.

Lo teatro plé de gom á gom com en los dias de gran solemnitat.

L' últim dia del mes termina la temporada dramática de *Novedats*.

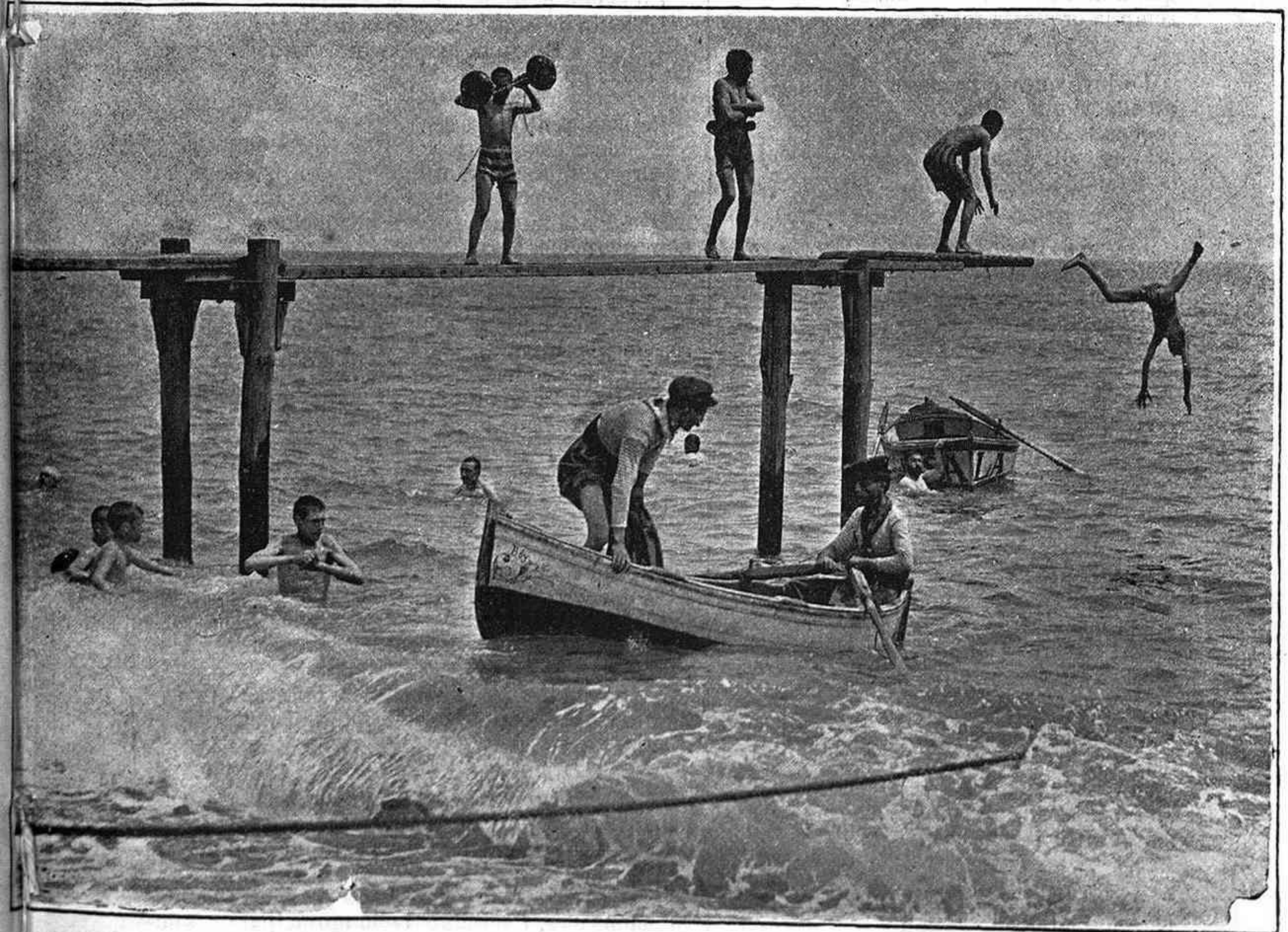
La companyia lírica de 'n Tomba ocupará aquell escenari desde primer de agost.

CATALUNYA

S' han donat tres representacions escadusseras d' ópera, en las quals los filarmónichs han tingut ocasió de aplaudir al tenor espanyol Manuel Morales, que canta ab molt acert l' ópera de Mascagni *Cavalleria rusticana*.

JARDI ESPANYOL

La Guardiola... Lo somni de la ignocencia... y Lo prin-

Lo mar es com lo casori.
¿Qué hi ha dins d' ell? No se sab:

per xó quan un vol tirars'hi
tanca bé 'ls ulls, y ¡de cap!

cep del Congo. Tres produccions distintas y cap novetat verdadera.

GRAN-VIA

La parodia *Mancha... limpia y da esplendor*, no es cap cosa de l' altre mon: fa riure... als que 'n tenen ganas, y pare Vd. de contar.

La sarsueleta: *Las once mil*, lletra de D. J. M.ª Latorre es un entreteniment passador, realsat per alguns números de música bastant briosos deguts al mestre Vicens Lleó.

**

Dilluns se doná en aquest teatro una funció dedicada á la memoria de Serafi Pitarra, representantse *La Esquilla de la Torratxa*, y una loa titulada *La mellor corona*. Se llegiren ademés algunas poesias, y siguié coronat lo busto del poeta.

CIRCO EQUESTRE

Una fiesta nocturna en Pekin continua proporcionant bonas entradas.

N. N. N.

A TRES NOYAS DEL MASNOU

Qui sia confrare....

Una vella tafanera
ab molt secret m' ha contat
una cosa qu' esparvera,
notada—diu—per sant Pere,
festa majó, al envelat.

Eran—parla la fulana—
sino las vuyt ben aprop
y ab lasciva americana,
que á molts cervells entabana,
romp la orquesta tot de cop.

Lo jove que té promesa
ab ella te que ballá,
segons la costum admesa,
los dos balls últims y ofesa
la deixa si aixís no ho fá.

Jo que só llarga de vista,
malgrat els meus seixanta anys,
anava passant revista
dels enamorats en llista,
espiant els seus afanys.

Per l' envelat estenia
la nit lo seu negre vel
y jo més los ulls obria
perque uns llabis descubria
cercant boquetes de mel.

¡Ay, si per sa negra estrella,
algun membre de la *Fulla*
veu á més d' una parella!....
¡No hi passava ¡cá! entre ell y ella
ni la punta d' una agulla!

El compás engrescador
del ball á pecar provoca,
y en Cupido, enredador,
atiá foch d' algun cor
fentlo sortir per la boca.

Si en péls los petons rebuts
per miracle 's convertian
¡quins posats mes abatuts!

¡y quins rostres més peluts
avuy pel Masnou veurían!

Massa veig qu' es vritat gran
lo que jo mentida creya:
¡ay, jovent que vas ballant—
com lo pare Claret deya,
que al infern te 'n vas saltant!

Aixó es lo que se m' ha dit,
fadrinetas del Masnou:
si es veritat, bon profit;
més no dongueu al olvit
lo ditxo: del ou, al sou.

Ara no m' esgarrapeu,
perque no fora de lley,
quan pel Masnou me trobéu,
qu' en tal qüestió ¡á fé de Deu!
no quito ni pongo rey.

JAPET DE L' ORGA.

Ningú fá cas de res.

Ni de lo de Cuba, ni de la contradansa de la Justicia histórica, baix l' animada batuta de 'n Romero Robledo.... De res enterament.

En cambi fá un sol qu' estabella.

L' Estiu de aquest any, está dihent:

—Aquí á Espanya jo soch l' únich que 'm prenh las cosas ab calor.

Rancunias diluviescas.

Al donar compte en son número del dilluns de la corrida de toros del diumenje, escriu lo següent: «La presidencia á cargo de un Señor Ribalta, infernal; allí no había orden ni concierto al cambiar las suertes.»

¡A cargo de un Sr. Ribalta!

¿Será possible que 'ls del *Diluvi* no coneguin al regidor Sr. Ribalta?

¡Vaya si 'l coneixen! Jo fins crech que 'l coneixen massa. Lo Sr. Ribalta es l' amo de un establiment de banys de la Barceloneta, que fá una competencia terrible als Orientals, propietat del Sr. Laribal, en sa calitat de heréu del Sr. Gasull.

¡Fins á tal extrem arriban en aquella casa las rivalitats de botigueta!

Capitul d' empedrats.

El del carrer de Sicilia, acabat de fer, ja está tot descompost, plé d' alts y baixos y roderas.

El de la Rambla, construhit al any 88 s' ha de renovar en sa totalitat.

Y en cambi 'l del carrer de la Princesa fá mes de quinze anys que s' aguanta ferm com al primer dia.

L' empedrat del Carrer de la Princesa vá ser construhit per una companyia extranjera, ab aduquins de Quenast (Bélgica), ab l' idea de fer un ensaig.

Y á pesar de que l' ensaig ha produhit resultats inmejorables, l' administració municipal no 's dona per entesa, y prefereix fer empedrats dolents

y costosos, com si volgués demostrar qu' en la freqüència de renovarlos hi ha la ganga.

Ab empedrats tan dolents, res te d' extrany que 'l carro de l' administració municipal vaja sempre pel *pedregar*.

Una carta de Sitjes ens dona compte de la solemne funció celebrada al *Prado Suburens*, pera honrar la memoria de Frederich Soler.

Després de representarse 'l drama *Las Joyas de la Roser*, que fou desemnyat admirablement per joves aficionats de la mateixa societat, llegiren poesias alusivas al acte los senyors Clarassó, Utrillo, Roig, Bo y Single y Marsal; lo Sr. Russinyol doná lectura á un admirable discurs, y 's procedí á la coronació de un busto del plorat poeta, obra del Sr. Clarassó.

Los Srs. Utrillo y Pítxot pintaren una decoració que doná mes caracter y solemnitat al acte.

La hermosa vila de Sitjes pot envanirse de haverse convertit de un quan temps ensá en un verdader centro de cultura literaria y artística, gracias á las resplandors que surten tot sovint del *Cau ferrat*.

Segons un periódich de Zamora, l' ajuntament de Gema, poble de aquella provincia se troba constituhit per D. A. Calvo; D. N. Calvo; D. H. Calvo; D. F. Calvo; D. G. Calvo; D. U. Calvo y D. M. Calvo.

Per acabar de arrodonir la cosa no faltaria sino que D. Elías Calvo, que á Gracia ha quedat cessant, obtingués la secretaria de aquella corporació municipal.

En aquest cas estich segur que á tots els Calvos els lluhiria 'l pel.

A no ser que 'l governador de la provincia s' entretingués á donarlos de tant en tant alguna bona *peluca*.

Llegeixo:

«Un agent de la companyia del monopoli de cerillas ha fet detenir á un cego que 's dedicava á la venta de mistos de contrabando.»

¡Pobre cego!... Ell podrá dir que no veyá bé lo que venía; pero tinga per segur que 'ls del monopoli, ab tot y ser cego li *farán veure las estrellas*.

Tots los marquesos que forman part del Ajuntament han demanat llicencia per anarse'n á estiuhejar á fora.

Celebrarém que ab las ayguas dels balnearis y ab los ayres purs del camp, se 'ls refresqui la sanch blava.

En la estamperia del Sr. Bori, carrer de Fernando, tinguerem ocasió de veure la senmana pasada un notable retrato de 'n Frederich Soler, en

LOS ESPÍAS DE LA TABACALERA

—Vosté passa contrabando.
—¿Lo? ¿Qui us ha enganyat á vos?
—Si señor; vull registrarlo.
aquest bulto es sospitós.

son llit de mort, pintat ab notable justesa de dibuix y de color, per D. Gayetá Benavent.

A ca'n Parés hi están exposadas algunas obras primorosas: un paissatge y una figura superiors de 'n Mas y Fontdevila; una escena de camp elegantissima de 'n Miralles, una hermosa figura de 'n Ribera y un quadro de 'n Graner, ab efecte de llum artificial de una veritat pasmosa.

Apesar de que al istiu, fins de aplaudir un home te mandra, ajunto las mans y pico, en honor dels valents artistas de la terra.

¿No saben qui era *La Cristalina*?

Una famosa curandera, tan hábil en la séva industria, que, segons deya, veyá l' interior dels corsos, com si aquests siguessen transparents.

Y á pesar de tenir una vista tan fina, no vá veure als agents de l' autoritat, fins que van detenirla, posantla á disposició del jutje.

Pero no temi la *Cristalina*.

Si en lloch de ser curandera, sigués periodista sería un' altra cosa. Llavoras si que ja podría tremolar.

Un doctor belga ha trobat un licor que produheix en quants lo tastan uns grans accessos de alegría, una irresistible passió de riure... Vaja, res, que unas quantas gotas de aquell licor de nova invenció son capassas de fer riure á un mort.

Gran descubrimient será aquest sobre tot pels

espanyols que tantas y tantas penas estém passant. Ab lo licor belga serém capassos fins de olvidar que 'ns governa en Cánovas, fins de no fer lo cas mes mínim de las noticias de Cuba.

**

¡Y ara que hi penso!
¡Quin recurs mes preciós pels empresaris de teatrol!

Pochs moments avants de tirar teló podrà repartirse una copeta de licor belga á cada concurrent, y las riattillas mes formidables omplirán lo teatro, encare que l' obra que 's representi siga una neula insípida.

¡Y quína fortuna pels autors!....

Ja no haurán de treure's los xistes del cervell ni del enginy.... Castará portar al teatro desde las destilerías las riattillas del públich degudament embotelladas.

**

Un gendre mártir deya:

—La primera botella de aquest licor que 's vengui, la compraré jo, per fer una proba. A veure si la mal carada de la méva sogra desisteix de tirar-me 'ls plats pel cap.

—Ay, noy—li observava un amich—em sembla á mí que no farás res. Lo únich que logris tal vegada, es qu' en lloch de tirártels'hi enfadada, te 'ls hi tiri rihent y fent tabola.

Creyé'm que cridarán l'atenció de nostres lectors las admirables fotografías de banyes, que publicué'm en aquest número y que donan una idea de la perfecció que aquest ram ha alcançat á Barcelona.

Fetas expressament per LA ESQUELLA, pel procediment instantáneo, per la coneguda casa Rus, l' honran tant á ella com al séu brillant operador senyor Fernández.

L' Associació de Coros de Clavé emprengué dimars la séva excursió á Bilbao y San Sebastian.

Los coristas en número de 800 s' embarcaren en un tren exprés, dirigintse á aquellas dos ciutats, ahont los estavan esperant ab los brassos oberts, com admiradoras que son de l' art popular, que ab tanta gloria va fundar á Catalunya l' immortal Clavé.

No duptém que allí trobarán los nostres obrers las mateixas ovacions carinyosas y entusiastas que portan recullidas en sas memorables excursions á Palma de Mallorca, Valencia y Zaragoza.

Una anécdota.

Trobantse á Rubí 'l governador Sr. Larroca, li parlaren de una vella de 103 anys vehina de aquella vila y que gosa de una escelent salut.

Volguentla coneixer, aná á casa séva y 's trobá ab una vella aixerida, trempada, molt llesta.

—¿Quína edat teniu?—varen preguntarli.

Y ella respongué:

—Tres anys.

—¿Cóm s' explica aixó?

—Ja veurán: després de ferne cent, hi tornat á comensar.

TRENCA-CAPS

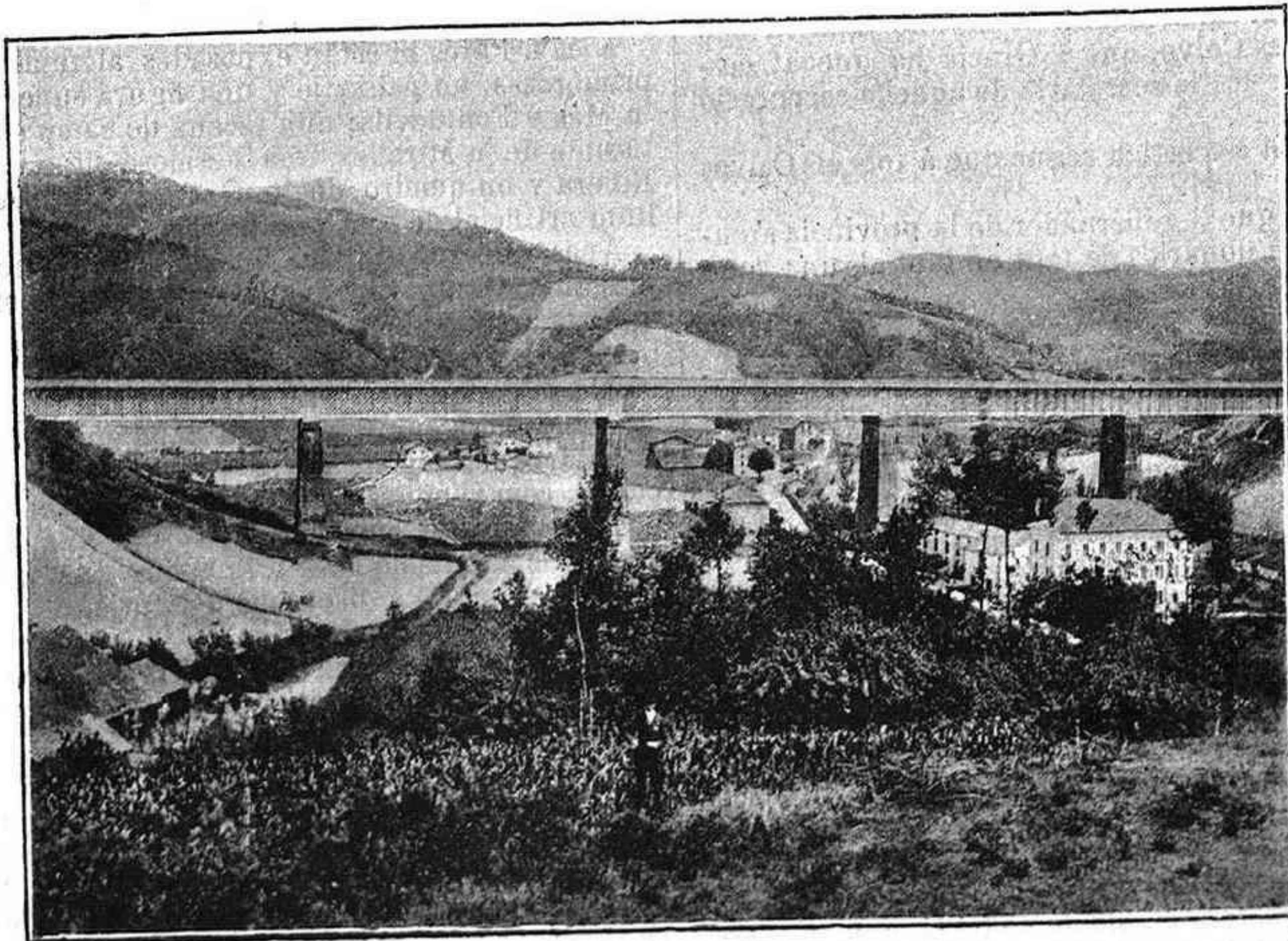
XARADA

I EXPOSICIÓ DE FLORISTAS

Al públich en general y als homes en particular

Aixís com *cínch* Barcelona, s' ha fet una Exposició ahont flors de totas las menas s' hi han vist, pregunto ara jo: ¿per qué no se 'n pot fer una de carácter especial ahont s' hi vegin sols floristas?

GUIPUZCOA PINTORESCA

Vista panorámica de la Vall de Ormaiztegui.

¡TORNEMHI!

¿oy que no estaria mal?
 Jo la proposo y espero
 que la apoyará 'l jovent
 y en tot cas, també proposo
 que á mi en nombrin president.
 No hi ha dupte que de ferse
 tot *dos* mon vindria aquí
 y 'ls *micos* d' avuy tindrian
 ocasió d' aná... á patí.

Entre 'ls diferents projectes
 hi ha 'l d' unas instalacions
 ahont jo hi *total* aquellas
 que tenen més pretensions.

Las floristas de la Rambla
 en un lloch ben apropiat
 ¡quin tip de fer patir homes
 que 's farian! ¿no es vritat?

La del número... dallonsas
 y després la del... d' aixó,
 posadas al mitj farian
 més *quart-tres* la instalació.

Crech que si 'ls ho dihém á
 hi voldrán contribuhi (totas,
 encare que no més siga
 per no despreciarme á mi (1).
 Per darhi *hú-dos* de la terra
 podriam també invitá
 á las que hi ha á Sant Gervasi,
 Bona-Nova, Sarriá,
 Gracia, Hospitalet, Vallcarca
 y altres punts de per 'quí prop
 porque n' hi ha algunas que 'm

(sembla
 que darian *dos* gran cop.
 Per las floristas de teatro
 hi hauria un lloch destinat;
 per cert que n' hi ha tres ó qua-
 que ja me l' han demanat. *tre*

Prou per 'vuy; y si 'ns hi
 (ajuda
 també l' element *gomós*
 proposo que s' inauguri
 quan acabi la *tres-dos*.

Y entre tant, si acás ni ha
 (alguna
 que no ho entengui prou bé,
 que 's veji ab mí pera dirli
 del modo que ho penso fé.

J. STARAMSA.

II

Ma *primera* una vocal;
 licor *inversa-segona*,
total, passió per la dona
 y *Tot girat* capital.

GONNELLA POÉTICH.

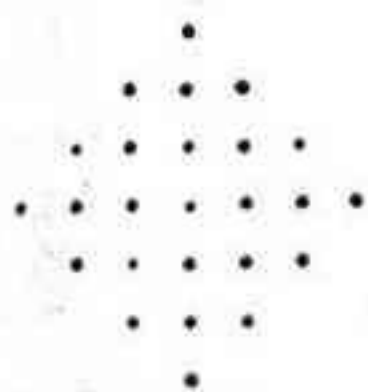
TRENCA-CLOSCAS

D.^a ANA BRIANVEC
 GRACIA

Formar ab aquestas lletras lo nom de tres importants
 capitals de provincia d' Espanya.

PELOTARI.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal: vocal.—Segona: los
 aucells ne tenen.—Tercera: carrer de Barcelona.—Quar-
 ta: animal.—Quinta: carrer de Barcelona.—Sexta: nom
 de dona.—Séptima: consonant.

SOCH DE BAGÁ.

(1) Dich aixó porque ja saben
 que m' agradan molt las flors
 y *quinta* més, soch de totas
 un dels més grans... miradors.

Casserolas, mitjas-llunas,
 forquetas, perols, graellas...
 (D' aixó l' *amo* del museo
 ne diu *armas vellas*.)

CONVERSA

—Pauhet; m' han dit que ton germá s' está morint de lo
 que t' acabo de dir per l' Antonieta.
 —Fuig, home ¡y ara!—Ni malalt tampoch está.
 —Donchs m' ho ha assegurat l' Agustinet.
 —Digali de part meva qu' es molt lo que t' hi dit prime-
 rament, ja que fa corre aquestas guatillas, y t'ú també.
 —Antón, tothom sab que aquest xicot es molt bromista,
 y tú, com qu' ets tant lo que t' acabo de dir, encare te 'l
 creus.

UN A. F. D' ASE.

GEROGLIFICH

×
 XXX ONI XXX
 I
 × Vers II ×
 XXX
 IA NAS
 XXX
 IA

EN PEPET.

Les modes du siècle XIX

1882

1883

1883

1884

1884

1885

1885

1886

1887

1887

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu-Apartat, número 2.

Última obra de B. Pérez Galdós

NAZARIN

Un tomo 8.º Ptas. 3.

LOPEZ
Editor

Obra nueva

NARRACIONES LITERARIAS

Un tomo 8.º

por ENRIQUE PÉREZ ESCRICH

Ptas. 2'50

Santiago Boy

Emilia Pardo Bazán

Garbelladuras

CUADROS DE COSTUMS

Un tomo octau Ptas. 2.

NOVELAS EJEMPLARES

LOS TRES ARCOS DE CIRILO

UN DRAMA.—MUJER

Un tomo 8.º Ptas. 3'50.

CUENTOS DE LA VORA DEL FOCH

PER **FREDERICH SOLER (Pitarra)**

Un tomo octau ab dibuixos de M. Moliné

Preu 2 pessetas

CUENTOS DEL AVI

PER **FREDERICH SOLER (Pitarra)**

Un tomo octau ab dibuixos de M. Moliné. Preu 2 pessetas.

NITS DE LLUNA

Per **FREDERICH SOLER**, ab un prólech de **V. Almirall** y dibuixos de **J. Ll. Pellicer**.—Un tomo octau. Ptas. 2.

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

Tomos

- 1.º *Campoamor*: Doloras, 1.ª serie.
- 2.º — Id. — Doloras, 2.ª
- 3.º — Id. — Humoradas y Cantares.
- 4.º — Id. — Pequeños poemas, 1.ª serie.
- 5.º — Id. — Pequeños poemas, 2.ª serie.
- 6.º — Id. — Pequeños poemas, 3.ª serie.
- 7.º — Id. — Colón, poema.
- 8.º — Id. — El drama universal, tomo 1.º
- 9.º — Id. — El drama universal, tomo 2.º
10. — Id. — El licenciado Torralba.
11. — Id. — Poesías y fábulas, 1.ª serie.
12. — Id. — Poesías y fábulas, 2.ª serie.
13. *E. Pérez Escrich*: Fortuna, historia de un perro agradecido.
14. *A. Lasso de la Vega*: Rayos de luz.

Tomos

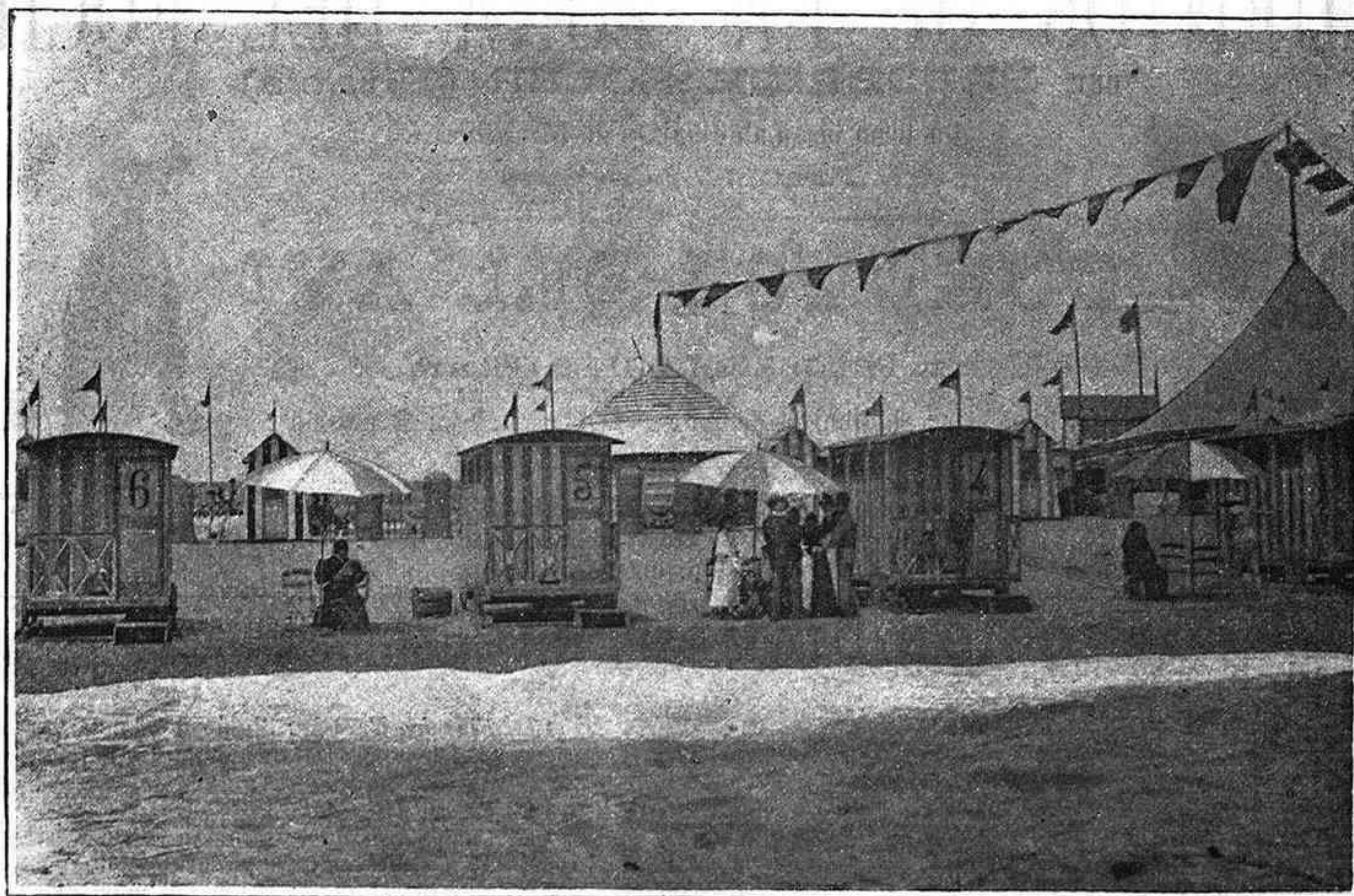
15. *Federico Urrecha*: Siguiendo al muerto.
16. *A. Pérez Nieva*: Los humildes.
17. *Salvador Rueda*: El gusano de luz.
18. *Sinesio Delgado*: Lluvia menuda.
19. *Carlos Frontaura*: Gente de Madrid.
20. *Miguel Melgosa*: Un viaje á los infiernos.
21. *A. Sánchez Pérez*: Botones de muestra.
22. *José M. Matheu*: ¡Rataplán! (cuentos).
23. *Teodoro Guerrero*: Gritos del alma, (Desahogos en prosa).
24. *Tomás Luceño*: Romances y otros excesos.
25. *L. Ruiz Contreras*: Palabras y plumas.
26. *Ricardo Sepúlveda*: Sol y sombra, prosa y verso.

Tomos de 200 páginas. Precio 2 reales tomo

En preparació: obra nova ◆ ¿CÓM SE PESCA UN MARIT? ◆ per C. Gumá

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

QUADROS D' ESTIU—«SAN SEBASTIÁN» Y «LA CONCHA»

Platja alegre, fina, neta....
¿Perqué al Nort ha de buscarse

lo que també pot trobarse
aquí á la Barceloneta?

QÜENTOS

En un exámen de Geografia:

—Que sab del mar Mort.

—Sé que va morir ja fá molts anys.

—¿De veras?.... Y vamos á veure ahont se troba?

—Ahont vol que 's trobi: colgat al cementiri.

A un recolector de cigalas y burillas, li deya un
séu conegut.

—¿Y éts capás de fumar-te aqueixa porqueria?

—Fuig, home ¿per qui 'm prens?—vá respondre
plé de dignitat.—Jo aixó no ho fumo; m' ho vench.

A. López Robert, impresor, Asalto. 63.—Barcelona.